

CĂLĂTORIE ÎN ȚARA REGĂSIRII

Petrița BÎLBÎE¹, Simona STOICA²

petrita_b62@yahoo.com

stoicaecat2004@yahoo.co.uk

ABSTRACT: The team of Technical College „Dimitrie Ghika“ Comanesti chose as theme of the project the journey made over the Prut river, frontier which established family reunions over the time. The objective of this project appeared from the desire to analyze the paths people in the past used to travel on compared to the way in which people travel nowadays. The team wanted to name the territory on one side of the Prut river end on the other side a cultural and spiritual space which brings the people together. The project is structured for each historical period when the facts and events from the case studies took place. The first period of the research represents the events from the second war world. It is about the deportations made by the Russians after Basarabia, Bucovina and Herta county were alienated. The second period presents the stage after 1989 when the communist regime in Europe fell. After the disintegration of the Soviet Union there were a lot of people who migrated from Moldavia situated on the other side of the Prut to Romania. The case studies reflect and present the memories of those people who were forced to leave their homes and country and were separated by their own families.

KEYWORDS: journey, history, war, immigration, separation, meeting, rediscovery

„Călătorie în țara regăsirii“ este rezultatul unui proiect de cercetare realizat de un grup de elevi de la Colegiul Tehnic „Dimitrie Ghika“ Comănești,

1 Profesor, grad I, Colegiul Tehnic „Dimitrie Ghika“ Comănești.

2 Profesor, grad I, Colegiul Tehnic „Dimitrie Ghika“ Comănești.

județul Bacău, proiect premiat în cadrul Concursului european „Istoria mea – Eustory“, ediția a V-a, 2008³.

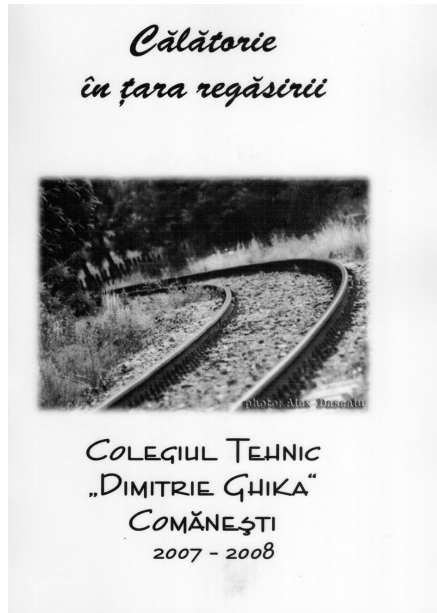

Foto: Coperta cărții: ***, „Călătorie în țara regăsirii”, Comănești, 2008, 174 p.

Pornind de la tema generală și generoasă a concursului, referitoare la călătorii și frontiere ieri și azi, tinerii „cercetători“ au descoperit „istorii“ interesante mai vechi și mai noi, culese de la oamenii de lângă ei, legate de trecerea încoace și încolo a unei frontiere, deopotrivă naturală și politică, Prutul. Au scris astfel, după propria exprimare, o „pagină“ de istorie în care personajele principale nu sunt conducători de state, generali de armată sau mari oameni politici, ci oameni obișnuiți care au trăit vremuri dramatice, în care frontierele reale au provocat lacrimi de despărțire.

3 Echipa tinerilor cercetători a fost formată din elevii: Adina-Mădălina Stângaciu, Ștefania Baciu, Valentina Albu, Victoria Berzoi, Sergiu Țanga, Alexandru Dascălu, Ana-Maria Durilă, Ramona Primicheru, Andrei Alboaie. Profesorii coordonatori au fost Petrița Bîlbîe și Simona Stoica. Proiectul a fost distins cu Premiul al III-lea al Concursului „Istoria mea – Eustory“, în cadrul unei ceremonii desfășurată la Palatul Cotroceni, în prezența președintelui României, în mai 2008.

Vitregia vremurilor a făcut din acești oameni „călători“ de nevoie pe drumuri știute sau neștiute, oferindu-ne nouă astăzi „poveștile“ lor de viață sau de moarte.

Primul capitol al lucrării se intitulează „Istории risipite“ și reunește povestiri emoționante despre bunici, străbunici, părinți și copiii prinși în vâltoarea istoriei unui teritoriu mutilat prin decizii politice luate de mai marii vremii pe parcursul a două secole, al XIX-lea și al XX-lea. Aceste povestiri au la bază scrisori personale, mărturii orale, amintiri, poze vechi din albumul de familie, distincții militare, scoase din scrinuri prăfuite. Efortul realizatorilor proiectului de a integra aceste „istorii“ în istoria generală i-a condus spre o bibliografie istorică în care se regăsesc nume precum Ion Nistor (*Istoria Basarabiei*), Florin Constantiniu (*O istorie sinceră a poporului român*), Ion Gherman (*Istoria tragică a Bucovinei, Basarabiei și Ținutului Herța*) și altele.

În funcție de marile evenimente istorice în care au fost implicați protagoniștii acestor „istorii risipite“, lucrarea se axează pe câteva etape: 1940–1941, când a avut loc cedarea Basarabiei, nordului Bucovinei și Ținutului Herța și s-au produs deportări ale populației din teritoriile ocupate de Uniunea Sovietică, în Siberia; 1941–1944, când România a participat la război împotriva URSS și s-au produs colonizări ale românilor de dincoace de Prut în satele depopulate ale Basarabiei, eliberate de armata română, iar spre sfârșitul perioadei a avut loc refugiul multor basarabeni și bucovineni în România, odată cu retragerea armatei române spre țară; 1989 – prezent, când mulți locuitori ai Republicii Moldova au venit în România, s-au stabilit aici și au dobândit dublă cetățenie.

Tinerii realizatori ai lucrării s-au implicat emoțional în acest demers, întrucât unele din aceste povestiri sunt chiar ale familiilor lor și, prin scoaterea la lumină a acestor mărturii, precum și prin redactarea lor, ei au devenit micii istorici ai școlii. Astfel, Adina Stângaciu a folosit scrisorile străbunicului, caporalul Nicolae Chiticaru, trimise soției și părinților de pe frontul de est, în anii 1941–1942, și a scris o scurtă istorie a familiei, omagîindu-l astfel pe eroul căzut în luptele din Crimeea și decorat post mortem cu medalia „Virtutea Militară“ clasa a II-a.

Minodora Ciotloș a relatat prima călătorie a bunicului ei, Gloambeș Petre, care avea 10 ani când a plecat împreună cu familia și cu alți locuitori din comuna Palanca, județul Bacău, să colonizeze satele depopulate din Basarabia, conform unui ordin primit de la autoritățile statului român,

în 1941. „Ne-am imbarcat în vagoane și am plecat în Basarabia prin vama Galați. Am ajuns în satul Emental în care ni s-au pus la dispoziție case de la primărie, ni s-a dat o pereche de cai și pământ cât vrem să muncim. Ni s-a repartizat casă și pământ. Gospodăriile erau pline de cereale, iar în pod era o mașină de decortecat porumb...Familiei noastre i s-au dat spre a fi cultivate 5 ha de pământ. Puteam lua cât vroiam, dar noi atât am cerut.“ (fragment din mărturia bunicului) Desigur, peste trei ani, toți cei care veniseră în Basarabia s-au întors acasă în România, înainte ca armata sovietică să-i ajungă din urmă.

Ana-Maria Durilă a răscolit arhiva familiei și a descoperit că familia bunicului ei, Zaharia Durilă, originară din nordul Bucovinei, a căzut victima deportărilor din iunie 1941. Apoi, în primăvara lui 1944, după cum povestește bunica, *„...în una din acele zile a venit un învățător la soacră-mea, bătrâna Agripina și a rugat-o să îi dea carul cu boi să meargă la Dorohoi să ducă o arhivă. Era tot România înainte, pe urmă au venit rușii. Dar boii nu se lăsau înjuțați decât de Zaharia, pentru că ceilalți frați erau la război... și uite-așa au plecat el și învățătorul cu familia. Chiar în noaptea aia s-a pus granița... nu au mai putut să se întoarcă...“*

Victoria Berzoi și Sergiu Țanga, originari din Chișinău, respectiv Bălți, au povestit odiseea propriilor familii care, după 1989, au început să vină pe rând în România, după ce au rămas fără locuri de muncă în Republica Moldova. Victoria s-a regăsit treptat într-o lume nouă, iar Sergiu povestește despre primii ani de școală în țara adoptivă: *„Mi-a fost destul de greu să mă acomodez cu noii colegi, neștiind obiceiurile, principiile și gândirea copiilor români. La început, toată lumea se uita la mine ca la un ciudat care vorbește cu un accent și mai ciudat. După o perioadă de timp am demonstrat că și eu sunt la fel ca ei...însă mi-a luat ceva timp“.*

Dar Victoria mai avea o poveste de relatat, a „bunelor“ de la Orhei. Astfel încât proiectul de cercetare s-a îmbogățit cu experimentarea unei călătorii a membrilor echipei peste Prut, în Republica Moldova, cu scopul declarat de a-i lua interviu bunicii Victoriei, Agafia Botnari, și de a cerceta sursele din arhiva familiei.

Ultima parte a capitolului I este intitulată „Călătorie în țara regăsirii“ și se referă la călătoria realizată de o parte a echipei de cercetare, în Republica Moldova, în noiembrie 2007. Ea este prezentată sub forma unui jurnal de călătorie și este însoțită și de un film al acestei „aventuri“ de trei zile. Tinerii călători relatează: „Chiar de la trecerea Prutului, am avut mereu

în minte imaginile zugrăvite în „istoriile“ culese pe parcursul cercetării noastre, despre frontiere, drumuri, locuri și oameni... Întâlnirea noastră cu orașe și locuri pe care le cunoșteam doar din cărți și poze a fost plină de emoții: Chișinău, capitala țării, orașul în care s-a votat unirea Basarabiei cu România în 1918 (dar și locul de naștere al colegei noastre Victoria); Soroca, cu cetatea de pe Nistru, ridicată de Ștefan cel Mare și Petru Rareș „în calea răutăților“, cum spune cronicarul, „întâlnirea“ cu Nistrul, care ne-a adus în memorie versurile lui Mihai Eminescu – „*De la Nistru până la Tisa...*“; din nou Nistrul, o altă frontieră peste care, de data aceasta, nu mai puteam trece, dacă am fi vrut, decât cu viză, într-o altă țară, Ucraina; Orheiul Vechi, lume de basm dăltuită în piatră, care ne-a evocat Codrii Orheiului de la începuturile istoriei Țării Moldovei.“

Capitolul al II-lea, intitulat „Metodologia cercetării“, prezintă metode și tehnici folosite în studiul interdisciplinar al temei și analiza de conținut a „istoriilor risipite“, privite ca povești ale vieții.

Rigorile și regulamentul concursului au determinat introducerea în lucrare a unui Jurnal de cercetare, acesta fiind oglinda muncii acestor tineri pe parcursul câtorva luni de zile. „*Miercuri, 19 decembrie 2007: Așadar, astăzi am reluat împreună toate poveștile, le-am determinat perioada istorică în care au avut loc faptele descrise, pentru ca apoi să folosim aceste date în introducerea proiectului. Până am terminat de recapitulat toate poveștile se făcuse ora 17 și afară era deja întuneric...*“

„*Joi, 4 ianuarie, 2008: Orice s-ar întâmpla, noi suntem optimiști și convinși că oricare va fi rezultatul, munca noastră nu a fost în zadar, dimpotrivă, poate că a fost cea mai eficientă activitate pe care am realizat-o vreodată. Sunt multe lucruri care mă fac fericită că am intrat în acest proiect, iar unul care îmi vine acum în minte este faptul că am învățat mai mult despre ceea ce înseamnă munca în echipă, cum să îți împarți activitățile cu cineva, cum să adaugi ideilor tale ideile altcuiva, cum să ieși dintr-un impas cu ajutorul altuia, cum să ajuți pe cineva, cum să respecti ideile cuiva ca și cum ar fi ale tale, cum să adaugi identității tale o altă identitate, cea a echipei.*“